

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФАКУЛТЕТА БЕЗБЕДНОСТИ
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета безбедности број 885/4 од 21.12. 2017. године именована је Комисија за оцену докторске дисертације кандидата **мр Дејана Новаковића** под насловом: „**Оптимизација модела управљања ризиком од пожара у установама за извршење кривичних санкција у Републици Србији**“, у следећем саставу:

- 1) Проф. др Владимир Јаковљевић, председник
- 2) Проф. др Зоран Кековић, члан
- 3) Проф. др Ивана Симовић Хибер, члан
- 4) Проф. др Јасмина Гачић, члан
- 5) Доц. др Милијана Ђорђевић, члан

Комисија је темељно прегледала и проучила наведену докторску дисертацију и на основу изнетог мишљења чланова Комисије Наставно-научном већу подноси следећи:

**РЕФЕРАТ
о завршеној докторској дисертацији**

I Основни подаци о кандидату и дисертацији

Кандидат Дејан Новаковић рођен је 23.01.1970. године у Пожаревцу, Република Србија. Основну и средњу школу (електротехничког смера) завршио у Пожаревцу а Вишу школу унутрашњих послова у Земуну. На Универзитету у Београду стекао високо образовање на Дефектолошком факултету и Факултету безбедности. Академски назив магистар правних наука (кривично правни смер) стекао на Правном факултету у Крагујевцу 2006. године са одбрањеном тезом: “Органи унутрашњих послова и преткривични поступак“. Радни однос у Министарству унутрашњих послова засновао 1994. године као инспектор у Одељењу криминалистичке полиције где је радио на пословима сузбијања крвних, сексуалних и саобраћајних деликата. Био је инструктор задужен за спровођење стручне праксе студената Више школе унутрашњих послова са циљем да се активним и непосредним укључивањем студената у рад у стварним организационим, безбедносним и другим условима и радним процесима обезбеди употпуњавање и повезивање теоријско-стручних знања стечених током студија са практичним радом и поступањем. У току 2004. године од стране министра Унутрашњих послова Р. Србије постављен је за дисциплинског иследника у оквиру ПУ Пожаревац. Дана 05.09.2005. године постављен је на функцију заменика управника Казнено-поправног завода Пожаревац (Забела) у Управи за извршење кривичних санкција Министарства правде Р.Србије. За свој рад оцењиван је највишом оценом-

нарочито се истиче. У Центру за обуку запослених у Управи за извршење кривичних санкција, са седиштем у Нишу, у току 2008. године држао предавања из предмета Криминалистика и Криминологија. Од стране директора Управе за извршење кривичних санкција био је одређен за председника дисциплинске комисије која је спроводила дисциплинске поступке према осуђеним лицима која су прекршила правила понашања предвиђена кућним редом у Казнено-поправним заводима и Окружним затворима. На свој захтев, 15.11.2010. године, прелази у Сектор за ванредне ситуације МУП-а РС где се у Одељењу за ванредне ситуације у Пожаревцу распоређује на радно место - руководиоца групе за планирање и оперативне послове цивилне заштите. Има објављене две научне монографије, зборник прописа, више стручних радова и научни рад "Саслушање осумњиченог" у Ревизији за криминологију и кривично право бр. 3/07. На Факултету безбедности у Београду, на основу уговора о ауторском праву (у току 2007. године) пружао стручну помоћ у настави на предмету Пенологија и виктимологија, на основним академским студијама. На основу споразума о преузимању државних службеника, дана 11.03.2013. године од стране Министра правде распоређује се на радно место Управник Казнено-поправног завода Пожаревац-Забела у звању вишег саветника. Служи се енглеским језиком.

До сада је објавио следеће научне и стручне радове:

1. Новаковић, Д., Матијашевић, М., Зорић, О. *Социјалне девијације*, Свен, Ниш 2017. ISBN 978-86-7746-692-3 COBISS 248105484
2. Матијашевић, М., Новаковић, Д. *Оперативна пракса специјалне полиције у Београду 1941-1945*, European police association, Свен, Ниш 2017. ISBN 978-86-7746-700-5 COBISS 251910924
3. Новаковић, Д. *Саслушање осумњиченог (кривичнопроцесни и криминалистички аспекти)*, Ревизија за криминологију и кривично право, ISSN: 1820-2969.- Vol. 45, br. 3 (2007), стр. 205-216
4. Новаковић, Д. *Праће новца, правно-безбедносни аспект с освртом на Босну и Херцеговину*, Национална безбедност 1/2018, научни часопис Академије за националну безбедност, Београд, 2018.
5. Novaković, D. *Nasilje i nedolično ponašanje na sportskim priredbama*, III међународна научна конференција *NE NASILJU – jedinstven društveni odgovor „Društvene devijacije“*, Centar modernih znanja, Banjaluka 2018.

Докторска дисертација кандидата мр Дејана Новаковића под насловом: **„Оптимизација модела управљања ризиком од пожара у установама за извршење кривичних санкција у Републици Србији“** написана је на укупно 285 страна основног текста. У попису коришћене литературе наведено је укупно 195 библиографских јединице, и то: 103 монографије, научно-стручна рада и саопштења на конференцијама, 92 законска и подзаконска прописа и стандарда. Текст докторске дисертације је обogaћен са 15 слика, 5 шема и 39 табела.

Докторска дисертација садржи десет међусобно повезаних поглавља: *Уводна разматрања* (стр. 10-15), *Методолошки оквир истраживања* (стр. 16-43), *Неформални осуђенички систем и нормативни аспекти извршења кривичних санкција у Републици Србији* (стр. 44-62), *Управљање безбедносним ризицима у установама за извршење кривичних санкција* (стр. 63-79), *Управљање ризицима од пожара у установама за извршење кривичних санкција* (стр. 80-99), *Феноменологија пожара у установама за извршење кривичних санкција-студија случаја заштите од пожара у Казнено поправном заводу Забела у Пожаревцу* (стр. 100-118), *Процена угрожености од пожара у установама за извршење кривичних санкција и организација заштите од*

пожара (стр. 118-191), *Приказ резултата истраживања о узроцима пожара у установама за извршење кривичних санкција* (стр. 191-210), *Предлог нових оптималних модела заштите од пожара у заводима за извршење кривичних санкција* (стр. 211-249), *Закључна разматрања* (стр. 250-256), *Литература* (стр. 257-270), *Прилози* (стр. 271-285).

II Предмет и циљ докторске дисертације

Реализовано теоријско и емпиријско истраживање у оквиру ове докторске дисертације усмерено је на сагледавање актуелног стања у области управљања ризиком од пожара као и саме организације и начина спровођења мера заштите од пожара у установама за извршење кривичних санкција у Републици Србији. Истраживањем су обухваћена питања која су дефинисана проблемом и предметом истраживања, циљевима и хипотетичким оквиром уз примену одговарајуће методологије. Циљ истраживања је био да се на основу теоријских и емпиријских истраживања и добијених резултата, изврши њихова презентација, дискусија и анализа и изведу закључци који ће бити основа за пројектовање оптималног модела управљања ризицима од пожара у установама за извршење кривичних санкција у Републици Србији.

У методолошком делу рада, при дефинисању проблема, предмета и циља докторске дисертације, кандидат полази од чињенице да Установе за извршење кривичних санкција су специфичне творевине у којима бораве лица лишена слободе. Ова лица су због угрожавања основних друштвених вредности, у законом предвиђеном поступку, лишена слободе, а са циљем сузбијања дела којима се повређују или угрожавају човек и друге основне друштвене вредности.

Закон о извршењу кривичних санкција (заједно са пратећим подзаконским актима) је основни правни пропис који регулише општи модел извршења кривичних санкција у Републици Србији. Иако Закон о извршењу кривичних санкција регулише живот и рад у свим установама, у случају пожара и превентивног деловања како би се спречио исти примењује се Закон о заштити од пожара.

С обзиром да се ради о специфичним установама у којима су смештена лица карактеристичног психофизичког склопа, са девијантним ставом према систему и запосленима који у том систему раде, фактор избијања пожара у овим установама је много виши него у установама другачије намене и другим државним органима. Природа лица лишених слободе је неписаним правилом унапред дефинисана и регулисана кодексом понашања неформалног система, где они у условима колективног незадовољства своја права покушавају да издејствују насиљем, деструктивним понашањем, проузроковањем материјалне штете, па неретко и подметањем пожара.

Доласком лица лишених слободе у установе за извршење кривичних санкција они бивају суочени са разним облицима угрожавања безбедности, а са којима се нису сусретали на слободи. Под утицајем разних депривација (лишења), а као најдоминантнијом међу њима, депривацијом слободе, лица преживљавају одређен психички „шок” и под утицајем тог стања склона су изазивању разних облика нарушавања безбедности између осталог и подметању пожара, као крајњег резултата осујећења основних животних нагона који, неретко, резултирају угрожавањем безбедности других лица у установи. Незадовољство условима смештаја, исхране, начина опхођења лица задужених за надзор и бригу, жеља за слободом, могу бити мотиви за намерно подметање пожара.

Поред намерних паљевина, ризик од пожара везују се за друге изворе пожара који се могу срести у затворским установама (радионице, котларнице, складишта чврстог и

течног грева, електричне инсталације, радови на отвореном простору, ресторани и кухиње, пушење и сл.). Поред тога, ту су и ризици који долазе из окружења и који ако се не контролишу могу се веома брзо проширити и на затворске комплексе.

Идентификација и процена свих облика и извора угрожавања и имплементација адекватних организационих и физичко-техничких мера обезбеђења ради отклањања ризика од настанка пожара, проблем је који заузима доминантно место са аспекта управљања ризиком од пожара у свакој установи за извршење кривичних санкција.

Тренутну ситуацију у установама за извршење кривичних санкција карактеришу бројни проблеми у свим фазама процене и управљања ризицима од настанка пожара. Неки од њих су: непотпуна и недоречена законска регулатива што се тиче ове области, недефинисана одговорност и њена прерасподела по нивоима, дотрајала грађевинска решења установа која датирају још од почетка прошлог века, дотрајалост постојеће опреме за гашење пожара, непостојање адекватне личне ватрогасно-спасилачке опреме, преоптерећеност смештајних капацитета за осуђена лица, проблеми у обезбеђивању финансијских средстава и решавање питања одговарајућег осигурања и низ организационих и системских пропуста.

Имајући у виду сву тежину и комплексност проблема који се односи на ризик од настанка пожара у установама за извршење кривичних санкција, данас је у нашим условима веома значајно да се развије савремен и ефикасна систем превенције и управљања ризиком од пожара чији се крајњи циљ своди на *повећање безбедности лица и имовине и смањење ризика од настанка пожара било које врсте*. Бројни досадашњи покушаји повећања безбедности заснивају се на примени теоретски разрађених модела чија реална имплементација у пракси захтева додатна организациона решења, финансијска улагања, техничке иновације, едукацију запослених и осуђених лица у овим установама, па и даља истраживања. Анализирајући све наведене чињенице, кандидат, проблем овог истраживања поставља у виду следећег питања: *"Да ли успостављени модел процене и управљања ризиком од пожара омогућује безбедан боравак запослених и осуђених лица у установама за извршење кривичних санкција у Републици Србији"*. Идентификација тих облика угрожавања и имплементација адекватних физичко-техничких мера обезбеђења ради отклањања ризика од настанка пожара, проблем је који смо анализирали у овом истраживању. На основу претходне локације проблема, кандидат, је поставио основно истраживачко питање: *"Којим физичко-техничким мерама се могу отклонити услови за настанак пожара у установама за извршење кривичних санкција"*? Да би се одговорило на наведено питање у апликативном смислу у оквиру тезе, кандидат је извршио процену ризика и дао предлог оптималног модела система заштите од пожара у установама за извршење кривичних санкција.

Сам предмет истраживања има како теоријски, тако и практични карактер. Истраживање у оквиру докторске дисертације фокусирано је на унапређење модела процене и управљања ризиком од пожара у установама за извршење кривичних санкција. *Шире одређење предмета* обухвата заштиту и спасавање лица и имовине и животне средине у условима настанка пожара. *Уже одређење* засновано је на истраживању могућности унапређења постојећих модела процене и управљања ризиком од пожара у установама за извршење кривичних санкција, са посебним акцентом на установе затвореног типа са посебним обезбеђењем. У контексту предмета истраживања анализирана је шира и ужа законску регулативу која третира област управљања ризицима од пожара у установама за извршење кривичних санкција. У првом реду треба поменути Стратегију развоја система извршења кривичних санкција, Стратегију националне безбедности (Сл. гласник РС, бр. 88/09), Стратегију одбране (Сл. гласник РС, бр. 88/09), Националну стратегију заштите и спасавања у

ванредним ситуацијама (Сл. гласник РС, бр. 86/11), Закон о извршењу кривичних санкција (Службени гласник Републике Србије”, бр. 55/14), Закон о полицији (Сл. гласник Републике Србије”, бр. 101/2005), Закон о ванредним ситуацијама (Сл. гласник РС бр. 111/09 , 92/11 , 93/12) и Закон о заштити од пожара (Сл. гласник РС бр. 111/09).

Први део истраживања односи се на идентификацију ризика од пожара и проблема у установама за извршење кривичних санкција у Републици Србији. Реализовано је емпиријско истраживање о показатељима постојећег стања у управљању ризицима од пожара у наведеним установама. Добијени подаци коришћени су се за израду интегрисане анализе стања, процене угрожености и оцене примене управљачких инструмената заштите од пожара. Други део истраживања подразумева израду и предлог оптималног организационог модела за управљање ризицима од пожара са мерама које би могле да побољшају стање управљања ризицима од пожара у установама за извршење кривичних санкција у Републици Србији. Предмет истраживања са временског аспекта обухвата период последњих двадесет година јер је тај временски период обележило више побуна у затворима које су се завршиле паљењем установа од стране осуђених лица које су показале слабост система на такву врсту ризика и читав систем Управе за извршење кривичних санкција долази у повећани ризик од настанка пожара услед дотрајалости и неадекватног улагања и санирања стања у свим установама. Овакво временско одређење предмета истраживања се у потпуности односи и на сагледавање стања у погледу развоја, организације и перспективе будућег развоја установа за извршење кривичних санкција са аспекта ризика од настанка пожара. У циљу добијања валидних резултата истраживања дефинисаних проблемом и предметом овог истраживања, теоријском и упоредном анализом обухваћено је више установа за извршење кривичних санкција са посебним обезбеђењем у оквиру Управе за извршење кривичних санкција.

Основни циљ овог истраживања односи се на детерминацију нивоа угрожености установа за извршење кривичних санкција од ризика за настанак пожара, унапређење рада свих запослених који су задужени за против-пожарну заштиту, анализу стања у којем се све установе налазе, специфичности са аспекта ангажовања у горе наведеним условима, предлог техничких и организационих мера за отклањање недостатака и унапређење стања заштите од пожара, усклађивање нормативно правних аката у датим ситуацијама са акцентом на континуираној обуци људских ресурса и оспособљености истих за садејство са другим специјализованим државним органима у ванредним ситуацијама овог типа.

Научни циљ који се постиже израдом ове докторске дисертације јесте научна дескрипција специфичних облика угрожавања безбедности у установама за извршење кривичних санкција услед пожара и начина за отклањање услова њиховог настанка, као и дефинисање систематичности приликом процене и управљања ризиком од пожара у установи затвореног типа са посебним обезбеђењем.

Практични циљ се састоји у томе да се на основу идентификације узрока настанка пожара у установама за извршење кривичних санкција могу израђивати свеобухватније безбедносне процене које се односе на идентификовање облика угрожавања, а самим тим и стварање мера за отклањање услова који погодују настанку истих и ублажавање евентуалних последица, као и предлога за имплементацију адекватних техничких средстава за рану детекцију пожара и његову безбедну локализацију у почетном стадијуму.

III Основне хипотезе од којих се полази у истраживању

Основна (општа) хипотеза: она је дефинисана кроз општу хипотезу: *У установама за извршење кривичних санкција бораве лица лишена слободe због непоштовања одређених друштвених норми, која су по својој природи склона изазивању нереда и инцидентних ситуација и неретко за начин испољавања својих фрустрација приступају и изазивању пожара. Поред тога ове установе су угрожене и другим унутрашњим и спољашњим изворима ризика од пожара. Да би се на време детектовао пожар, локализовао у самом настанку и на тај начин избегле озбиљније последице, установе морају располагати квалитетним системом за процену ризика настанка пожара и управљање истим ако до њега дође. Организациона, кадровска и материјална унапређења у оквирима установа за извршење кривичних санкција допринеће успостављању свременог и ефикасног модела процене и управљања ризика од пожара у овим установама.*

Прва посебна хипотеза: Неформални осуђенички систем, који се развија унутар установа за извршење кривичних санкција, својим понашањем битно утиче на настанак специфичних облика угрожавања безбедности од пожара у тим установама.

Друга посебна хипотеза: Безбедносна процена представља први корак ка планирању безбедносних мера и постављању техничко-организационе инфраструктуре, која те мере треба да спроведе на основу дефинисаних безбедносних процедура, а ради заштите људи и објеката у њему и у његовој непосредној околини.

Трећа посебна хипотеза: Пожар као феномен је ванредни догађај који захтева посебан приступ, док му затворско окружење даје још специфичнији карактер из разлога управљања ризиком у тим ситуацијама када треба водити рачуна и о смештају и безбедности осуђених лица.

Четврта посебна хипотеза: У установама за извршење кривичних санкција прете више различитих специфичних облика угрожавања настанка пожара, од организације простора, распореда објеката у том простору и лица која у објектима бораве, технолошких и грађевинских мера, мера заштите на електроинсталацијама, мере заштите од пожара при извођењу радова заваривања, резања и лемљења, контрадиверзионе заштите зависиће и имплементација физичко-техничког обезбеђења у тим установама ради спречавања настанка пожара.

Пета посебна хипотеза: Служба за обезбеђење, без обзира на организациони облик којим се остварује, представља организациону целину интерних субјеката обезбеђења у ужем смислу и у свом раду неретко се сусреће са изазовима и пословима које не може самостално да реализује, већ се ослања на асистенцију других државних органа. Овај моменат посебно долази до изражаја у условима настанка ванредних ситуација изазваних пожаром ширег обима када примат деловања преузимају други државни органи док се ватрогасни састав из сопствених људских ресурса установа за извршење кривичних санкција ангажује само у својству пружања асистенције овим органима.

Шеста посебна хипотеза: Основни приступ у пројектовању система техничке заштите треба да одговара природи проблема, што са собом носи њихову вишеслојност и скалабилност, односно отвореност пројектованих система за евентуалну будућу надоградњу како на нивоу једног система, тако и на нивоу интегралног техничког решења.

Седма посебна хипотеза: Пројектовање и инсталација система техничке заштите на неком објекту је само почетак прихватања система као ефикасног средства за заштиту лица и материјалних добара у њему. Саставни део пројектних задатака је анализа угрожености од пожара која треба да послужи као основа за упознавање са њиховим појавним облицима, а у циљу проналажења одговарајућих техничких и безбедносних решења.

Начин истраживања и избор метода одређени су дефинисаним проблемом истраживања, теоријским и операционализованим предметом истраживања, претпостављеном хипотетичком основом и комплексношћу предмета истраживања.

Комплексност истраживаног феномена, хипотетички оквир и постављени циљеви истраживања одређују комплементарну примену више метода за прикупљање теоријских и емпиријских података и за њихову анализу.

Због комплексности проучаваног феномена, с циљем постизања што већег степена поузданости и обухватности, ово истраживање је обухватило како анализу различитих извора података уз примену адекватних метода истраживања.

Анализом садржаја прикупљени су подаци о различитим обележјима облика и садржаја симболичког општења везаног за идентификовање специфичних облика угрожавања безбедности установа од настанка пожара у установама за извршење кривичних санкција и проналажења најбољих физичко-техничких решења за унапређење безбедности. Анализирани су сви доступни извори података. Од већ постојећих извора података посебно су значајни: научно-стручни часописи, зборници радова са међународних и националних конгреса, конференција, семинара, научно-стручних расправа, стручне књиге, монографије, студије, приручници, чланци и интернет сајтови, институционални подаци које друштво ствара независно од научних интереса, а који се односе на: квантитативно праћење ових друштвених појава, статистичке извештаје и документа из различитих архива.

Методом испитивања прикупљени су подаци од лица која непосредно руководе установама за извршење кривичних санкција о ризицима и начину организовања мера заштите од пожара. Поред наведених лица овом методом обухваћена су и лица задужена за спровођење мера заштите од пожара као и лица која се налазе на издржавању затворске казне. Као техника за прикупљање података коришћен је анкетни упитник који је спроведен на намерно изабраном узорку.

Статистичком методом, на основу прикупљених квантитативних података о обележјима карактеристичним за обезбеђење објеката и обезбеђење лица лишених слободе која се у њима налазе, закључиваће се о значају идентификовања специфичних облика угрожавања безбедности лица лишених слободе у установама за извршење кривичних санкција код ризика проузрокованих пожаром, а ради повећања нивоа заштите тих лица. Овом методом сређени су, класификовани и обрађени подаци прикупљени анкетним упитником о броју, учесталости, интензитету, врсти, заступљености и другим квантитативним обележјима која карактеришу предмет истраживања.

Компаративном методом, на основу прикупљених квантитативних података статистичком методом, закључивало се о значају идентификовања специфичних облика угрожавања безбедности лица лишених слободе у установама за извршење кривичних санкција у условима ванредних ситуација приликом пожара, а ради отклањања услова погодних за настајање тих облика угрожавања безбедности у наредном периоду. Овом методом, а преко упоредне (компаративне) анализе појава облика угрожавања безбедности пожаром, презентовани су, сређени, класификовани и обрађени подаци прикупљени емпиријским методама о броју, учесталости, интензитету, врсти, заступљености и другим квантитативним обележјима која карактеришу предмет истраживања и њиховим осцилацијама у досадашњем периоду. Примена ове методе омогућила је упоредну анализу постојећег стања опремљености ватрогасних састава

средставима личне заштите и поређење са решењима земаља у окружењу. Компаративна метода омогућила је компарацију постојећег модела са жељеним решењима која позитивно утичу на целокупан аспект деловања у условима оваквих ванредних ситуација.

Методом посматрања, прикупљени су сазнајни подаци о просторним условима у којима се одвија предмет истраживања, физичким обележјима установа, о њиховом тренутном стању, свим ризицима који доприносе већем ризику за настанак пожара, оспособљености припадника ватрогасних јединица у установама, чијом се систематизацијом и проучавањем стварају услови за правовремено реаговање на уочене појаве које погодују настанку узрока за настанак пожара.

IV Кратак опис садржаја дисертације

У *Уводу* и **првом поглављу** докторске дисертације *Методолошки оквир истраживања* (стр. 10-43) формулисани су проблем и предмет истраживања, циљеви истраживања, хипотетички оквир, методе и технике истраживања, очекивани резултати, научни и друштвени допринос истраживања.

Предмет **другог поглавља** дисертације, *Неформални осуђенички систем и нормативни аспекти извршења кривичних санкција у Републици Србији* (стр. 44-62), односи се на приказ неформалног осуђеничког система који у великој мери са заштитног аспекта детерминише систем заштите од пожара и указује на специфичности организовања система заштите од пожара у установама затвореног типа. Приказују се и нормативни аспекти извршења кривичних санкција значајни за сагледавање организације и устројства система извршења кривичних санкција. Кандидат, констатује да доласком лица лишених слобод у установе за извршење кривичних санкција они бивају суочени са разним облицима угрожавања безбедности са којима се нису сусретали на слободи. Под утицајем разних депривација (лишења), а као најдоминантнијом међу њима, депривацијом слободe, лица преживљавају одређен психички „шок” и под утицајем тог стања склона су изазивању разних облика нарушавања безбедности између осталог и подметању пожара, као крајњег резултата осујећења основних животних нагона који, неретко, резултирају угрожавањем безбедности других лица у установи. Незадовољство условима смештаја, исхране, начина опхођења лица задужених за надзор и бригу, жеља за слободом, могу бити мотиви за намерно подметање пожара.

У **трећем поглављу**, под насловом *Управљање безбедносним ризицима у установама за извршење кривичних санкција* (стр. 63-79), кандидат, пажњу усмерава на анализу доминантних безбедносних ризика у установама за извршење кривичних санкција са приказом постојећег модела безбедносне процене ризика у установама за извршење кривичних санкција са приказом методологије утврђивања степена опасности. Анализирано је постојеће стање процеса безбедносног процењивања и безбедносне процене као коначног саопштења, тј. полазишта за доношење одлуке о начину заштите од пожара, константована је потреба за унапређењем безбедносне процене угрожености објеката и дефинисане су области у којима се може постићи унапређење кроз оптимизацију модела управљања ризицима од пожара. Посебна пажња посвећена је методологији безбедносног процењивања и унапређењу садржаја безбедносне процене.

У **четвртном поглављу** под називом *Управљање ризицима од пожара у установама за извршење кривичних санкција* (стр. 80-99), кандидат, пажњу усмерава на истраживање ризика од пожара кроз сагледавање узрока и врсте пожара, нормативно-правни аспект заштите од пожара у установама за извршење кривичних санкција, начин управљања ризиком од пожара и сагледавање организације система заштите од пожара у

установама за извршење кривичних санкција. На основу свеобухватне анализе наведених питања, кандидат, констатује да актуелно стање заштите од пожара и управљања ризиком од пожара у Управи за извршење кривичних санкција захтева новији и савременији модел организације ангажовања надлежних служби на активностима дијагностиковања, управљања и отклањања последица настанка пожара. Тренутну ситуацију у установама за извршење кривичних санкција карактеришу бројне потешкоће у свим фазама процене и управљања ризицима од настанка пожара. Неки од њих су системске, а неки организационе природе: непотпуна и недоречена законска регулатива из ове области, недефинисана одговорност и њена прерасподела по нивоима управљања, дотрајала грађевинска решења установа које датирају још из периода прошлог века, дотрајалост постојеће опреме за гашење пожара, непостојање адекватне личне ватрогасно-спасилачке опреме, преоптерећеност смештајних капацитета за осуђена лица, проблеми у обезбеђивању финансијских средстава и решавање питања одговарајућег осигурања и низ других организационих и системских пропуста.

У **петом поглављу** под називом *Феноменологија пожара у установама за извршење кривичних санкција-студија случаја заштите од пожара у Казнено поправном заводу Забела у Пожаревцу* (стр. 100-118), посебан акценат дат је на разматрању феноменологије пожара у установама за извршење кривичних санкција и анализу студије случаја Казнено-поправног завода Пожаревац-Забела. Студија случаја расветљава стање организације заштите од пожара, могуће врсте и изворе опасности за избијање и ширење пожара у КПЗ Забела, архитектонско-техничке услове и организација службе заштите од пожара, односно сублимира све активности заштите од пожара које се примењују на нивоу установа за извршење кривичних санкција у Републици Србији.

У **шестом, поглављу**, које носи назив *Процена угрожености од пожара у установама за извршење кривичних санкција и организација заштите од пожара* (стр. 118-191), представља централни део истраживања и обрађује неколико тематски повезаних целина које приказују хронологију пожара у затворима кроз национална и међународна искуства, елементе процене угрожености од пожара, анализу постојећег стања кроз критички приступ, оперативне мере заштите од пожара са предлогом техничких и организационих мера за отклањање недостатака и унапређења стања заштите од пожара. Кандидат, посебно истиче да процена ризика од пожара представља идентификацију, процену и управљање ризицима који проистичу из појаве пожара. Једноставно речено, процена ризика од пожара је алат који се користи за идентификацију опасности и ризика који произилазе из њих. Процена ризика од пожара је организован и методолошки поступак за анализу активности које могу представљати опасност од настанка пожара, вероватноћу настанка пожара и процену штете проузроковане насталим пожаром. Циљеви процене ризика од пожара су: да се идентификују опасности од пожара, да се смањи ризик од уочених опасности сводећи евентуалну штету на прихватљиву, да се примене техничке и организационе превентивне и репресивне мере заштите од пожара у циљу заштите присутних особа.

Седмим поглављем под називом *Приказ резултата истраживања о узроцима пожара у установама за извршење кривичних санкција* (стр. 191-210), приказана су истраживања која су реализована у овој докторској дисертацији. Истраживањем су обухваћени испитаници (осуђеници и запослени у установама за извршење кривичних санкција у РС, од којих су обухваћене следеће установе: КПЗ Забела из Пожаревца, Окружни затвор у Новом Саду, КПЗ из Ниша, ВП Дом у Крушевцу, Специјална затворска болница у Београду, КПЗ за малолетнике у Ваљеву, КПЗ Сремској Митровици, КПЗ за жене у Пожаревцу и Окружни затвор Београд. Дат је приказ резултата истраживања за топ ниво менаџмента у установама за извршење кривичних санкција, резултати истраживања за стратешки ниво менаџмента као и резултати истраживања добијени од стране осуђених лица. Добијени резултати су

класификовани, статистички обрађени и анализирани ради давања потребних одговора везаних за циљеве ове докторске дисертације.

У **осмој целини**, *Предлог нових оптималних модела заштите од пожара у заводима за извршење кривичних санкција* (стр. 211-249), кандидат, даје предлог новог оптималног модела управљања ризицима од пожара уз обиље најсавременијих апликативних решења у процени ризика и заштити од пожара која се може применити у систему извршења кривичних санкција Републике Србије. Кандидат, констатује да досадашњи бројни покушаји повећања безбедности заснивају се на примени теоријски разрађених модела чија реална имплементација у пракси захтева додатна организациона решења, финансијска улагања, техничке иновације, едукацију запослених и осуђених лица у овим установама, па и даља истраживања.

Закључна разматрања (стр. 250-256), представљају рекапитулацију теоријских и емпиријских истраживања са тежиштем на елаборацију уочених проблема у овој области и давање предлога мера чијом имплементацијом би се систем заштите од пожара у установама за извршавање кривичних санкција у Републици Србији подигао на ниво који би допринео њиховом безбедном функционисању у условима испољавања ризика од пожара.

У **литератури** (стр. 257-270), систематизован је списак референци и извора релевантних за реализацију ове дисертације.

На крају, у виду прилога (стр. 271-285), приложени су анкетни упитници који су реализовано емпиријско истраживање. Поред тога дат је и попис графикона, табела, шема, слика коришћених у раду што могућава лакше проналажење потребних информација и праћење излагања у докторској дисертацији.

V Остварени резултати и научни допринос дисертације

Докторска дисертација кандидата **мр Дејана Новаковића** имала је за циљ да истражи и анализира проблематику управљања ризиком од пожара у Установама за извршење кривичних санкција у Републици Србији, са посебним нагласком на потребу оптимизације модела на ове специфичне установе у односу на друге јавне и сличне институције.

Кандидат је, на основу јединствене методологије, извршио анализу теоријске заснованости постављених хипотеза, нормативне уређености и практичног функционисања система заштите од пожара у установама за извршење кривичних санкција. Тежиште истраживања сагледано је кроз студију случаја у оквиру КПЗ Забела у Пожаревцу.

Након спроведених теоријских и емпиријских истраживања кандидат је приступио изради оптималног модела управљања ризиком од пожара у Установама за извршење кривичних санкција у Републици Србији.

Имајући у виду резултате теоријских и емпиријских истраживања, научни допринос ове дисертације се огледа у идентификовању кључних фактора који ће у периоду који је пред нама, утицати на динамику изградње ефикасног система заштите од пожара у установама за извршење кривичних санкција у Републици Србији.

Резултати указују да се тежиште у наредном периоду мора се усмерити на решавање следећих питања:

- подизање свести о значају превенције и смањења ризика од пожара на свим нивоима управљања и одлучивања у установама за извршење кривичних санкција;
- успостављање адекватног правног оквира за функционисање система заштите од

- пожара и управљања ризицима од пожара;
- обезбеђење неопходних финансијских средстава;
- обезбеђење неопходних средстава и опреме за детекцију, дојаву и локализацију пожара;
- обезбеђење квалитетних људских ресурса и система образовања кадрова за област управљања ризицима од пожара.

Тема „Оптимизација модела управљања ризиком од пожара у установама за извршење кривичних санкција у Републици Србији“ је актуелна и друштвено оправдана.

Истраживана проблематика спада у ред недовољно истраживане материје, не само код нас већ и у свету. Проблематика обрађена у овом раду, није раније обрађивана на начин на који је то кандидат учинио, чиме је дао допринос решавању актуелног и сложеног задатка.

Комисија констатује да докторска дисертација кандидата мр Дејана Новаковића представља значајан допринос научном сазнању у области наука безбедности.

VI Закључак и предлог Комисије

На основу анализе и критичке оцене докторске дисертације, Комисија је једногласно закључила:

1. Докторска дисертација „ **Оптимизација модела управљања ризиком од пожара у установама за извршење кривичних санкција у Републици Србији** “, кандидата мр Дејана Новаковића је урађена у складу са одобреном пријавом на коју је сагласност дало Наставно-научно веће Факултета безбедности и Стручно веће Универзитета у Београду.

2. Дисертација по свом садржају, методолошком приступу, добијеним резултатима и предложеним мерама представља свестрану, комплексну и критичку анализу стања у области управљања ризиком од пожара у установама за извршење кривичних санкција у Републици Србији.

3. Поред научно-теоријског, дисертација има и друштвено-практични допринос, будући да изведени закључци могу бити основ за стратешко одлучивање и дефинисање будућих модела управљања ризиком од пожара у установама за извршење кривичних санкција у Републици Србији.

4. На основу укупне анализе текста дисертације, кроз јасан и прегледан ток излагања изложен је низ релевантних научних и стручних информација које су систематизоване, уопштене и повезане у компактну целину, као основа за будућа истраживања. Комисија једногласно оцењује да докторска дисертација кандидата мр Дејана Новаковића представља оригинално и вредно дело настало као резултат самосталног истраживачког рада.

Имајући у виду наведене констатације и значај истраживања, Комисија позитивно оцењује урађену докторску дисертацију и једногласно Наставно-научном већу Факултета безбедности Универзитета у Београду

ПРЕДЛАЖЕ

1. да Научно наставно веће Факултета безбедности Универзитета у Београду прихвати позитивну оцену докторске дисертације кандидата мр Дејана Новаковића под

насловом: „**Оптимизација модела управљања ризиком од пожара у установама за извршење кривичних санкција у Републици Србији**“,

2. да стави на увид јавности оцењену дисертацију и саму оцену у законом предвиђеном року и да своју одлуку о оцени дисертације за јавну одбрану упути Већу научних области правно-економских наука Универзитета у Београду, ради давања сагласности на исту, и

3. да по добијеној сагласности Већа научних области правно-економских наука Универзитета у Београду, одобри јавну одбрану ове докторске дисертације.

У Београду, 28.02. 2018. године

КОМИСИЈА

1. др Владимир Јаковљевић, редовни професор

2. др Зоран Кековић, редовни професор

3. др Ивана Симовић Хибер, редовни професор

4. др Јасмина Гачић, ванредни професор

5. др Милијана Ђорђевић, доцент